

Ergens had Oostende nood aan een Heemkundige kring. Dit was zowat een dwang-gedachte geworden voor Karel SEYS alias ARY SLEEKES, nadat hij in september 1954 op het Stadhuis een vergadering belegde in het teken van de 300ste verjaardag van het einde van het fameuze Beleg van Oostende, en hiervoor een buitengewone belangstelling kreeg vanwege het Oostendse publiek.

In november 1954 ging hij tot de actie over. Na enkele vrienden en belangstellers te hebben uitgenodigd, kon op zondag 21 november in "De Bierkelder", een Oostends koffiehuis in de Christinastraat, een bijeenkomst worden georganiseerd. Op deze geanimeerde vergadering werd een jonge boreling onder de naam van "De Plate" boven het figuurlijk doopvont gehouden.

Tot de talrijke groep van stichters en medestichters behoorden de heren : Arsène BLONDE, Marcel COLOMBIE, Florimond CORSELIS, Gustaaf DECLEER, Ernest DE TAEYE, Frank Edebau, Henri EDEBAU*, John HERMANS, Raymond HUYLMAND, Willy LAFORCE, Alfons LARIDON, Marcel MESSIAEN, Karel SEYS alias Ary Sleeks, Edward VANALDER-WEIRELDT, Frans VAN CAILLIE, Omer VILAIN en ook een dame, namelijk mevrouw Germaine VAN DE KERCKHOVE.

De nieuwe vereniging stelde zich niet alleen tot doel de algemene en de lokale folklore te bestuderen maar ook de belangstelling hiervoor te bevorderen. Dit doel zou men trachten te bereiken door de inrichting van een folkloremuseum, het geven van voordrachten, het inrichten van studievergaderingen, contacten met andere folklorekringen en het inrichten van studiereizen.

De maatschappelijke zetel was gevestigd te huize van Karel SEYS in de Parijsstraat en het bestuur zag er als volgt uit :

Ernest DE TAEYE : voorzitter, Willy LAFORCE : secretaris, Ary SLEEKES : archivaris - penningmeester, Florimond CORSELIS : muzikaal adviseur, Frank EDEBAU : commissaris, John HERMANS : commissaris.

Er werd meteen voor de public relations gezorgd. Tijdens de maand december van hetzelfde jaar werd de toenmalige burgemeester, de heer VAN GLABBEKE, als erevoorzitter voorgesteld, de heer VAN CAILLIE, schepen van toerisme werd ere-ondervoorzitter en de heer Henri EDEBAU lid van het ere-comité.

Op 14 maart 1955, had in samenwerking met "HET LOZE VISSERTJE" een eerste grote folklore-avond plaats, terwijl op 12 juni 1955 een folkloristische uitstap doorheen de provincie georganiseerd werd. Hierbij werden musea van Nieuwpoort, Diksmuide, Ieper en Brugge bezocht.

Een eerste tussenkomst van de nog jonge vereniging had betrekking op de herinrichting van een heemkundig museum. En hier loont het wel even de moeite de geleverde inspanning terzake te onderstrepen en de lijdensweg van het Oostends heemkundig museum te schetsen.

Het inrichten van een Heemmuseum kreeg in onze stad niet altijd de nodige belangstelling vanwege de lokale overheid. Het eerste Oostendse folkloremuseum werd op initiatief van schepen LIEBAERT in het jaar 1899 geopend. Het bevond zich toendertijd in het lokaal van een oude winkel in de Kerkstraat.

Daar dit gebouw in 1902 werd afgebroken om plaats te maken voor een gedeelte van de Albertschool, werd besloten een nieuw gebouw op te richten in het Maria-Hendrikapark samen met een woning voor de conservator. Het nieuwe gebouw bleek echter niet zo best geschikt als museum. De verwarming deugde niet en de vochtigheid drong vlug door de dunne muren. Vele voorwerpen werden door de vochtigheid beschadigd, andere gingen tijdens de oorlog 14-18 verloren.

Na de Eerste Wereldoorlog bleef het museum gesloten, enkele waardevolle stukken verhuisden naar de Stadbibliotheek.

Na diverse tussenkomsten tussen 1927 en 1932 werd op Pinksterdag 1932 onder impuls van de toenmalige archivaris CARLO LOONTIENS, de tweede uitgave van het Oostends geschied- en folkloremuseum geopend, ditmaal in het Fort Napoléon. Het trok toendertijd voornamelijk Franse toeristen.

Tijdens de mobilisatie en de daaropvolgende W.O.2 werd het fort achtereenvolgens bezet door Belgische, Franse en Duitse soldaten, die aan de verzameling een enorme schade aanbrachten. Slechts in 1941 kreeg het stadsbestuur toelating om wat overbleef te evakueren. Dit werd met spoed gedaan en alles werd in de kelders van het Gerechtshof in veiligheid gebracht.

In 1948 nam stadsarchivaris FRANK EDEBAU het gelukkig initiatief een klein heemkundig museum op de zeedijk, in de Koninklijke Gaanderijen op te richten. De voornaamste voorwerpen, uit de oorlog gered, werden daar tentoongesteld samen met de verzameling van de heer CHOCQUEEL, die het resultaat van zijn opgravingen aan de stad geschonken had.

Deze derde uitgave duurde echter niet lang, want door de geplande restauratie van de gaanderijen moest het museum er weer weg. Alles werd opgestapeld op de zolder van een school in de Witte Nonnestraat. Ook daar bleef een deel van het materiaal niet lang liggen, de school werd in gebruik genomen en het materiaal verhuisde naar een loods bij de diepwatervedokken. Daar vierden regen en wind hoogtij en kon iedereen die dit wenste uit de voorraad putten. Toen in november 1954 "De Plate" werd gesticht, was de eerstde bekommernis van de kring de oprichting van een heemkundig museum. Door zijn tussenkomst werd het materiaal uit de ongelukkige loods gehaald en opgestapeld in een zaal van het gloednieuwe Feestpaleis. Er kon echter geen museum worden opgericht, daar de lokalen ondertussen verhuurd waren aan de Rijksbemiddeling voor Arbeid. In Afwachting dat een plaats vrijkwam in een ander gebouw werd door de kring materiaal verzameld, meestal voorkomende van schenkingen.

In 1962 kreeg "De Plate" eindelijk nieuws van het Stadsbestuur dat een lokaal vrijkwam op de tweede verdieping van het gebouw "CHEZ PAN", palende aan de toenmalige schouwburg, en dat ze hierover mochten beschikken voor het oprichten van een heemmuseum. Na veel voorbereidend werk werd deze 4e uitgave op 27 april 1963 in tegenwoordigheid van de heren Burgemeester en schepenen ingehuldigd.

Het was echter te mooi om lang te duren. In 1965 werd de schouwburg afgebroken en het heemmuseum moest weer verhuizen. Na tussenkomst van de burgemeester kreeg de kring beschikking over twee lokalen en een lange gang op de 2de verdieping van het stadhuis. Na een eindeloos lange verhuis en herinstallatie werd op 27 mei 1966 weer eens officieel geopend.

Door de zeer ongelegen ligging slonk het aantal bezoekers. Na 3 jaar verblijf op het stadhuis kwam eindelijk het goede nieuws dat een gedeelte van het feestpaleis vrijkwam. "De Plate" kreeg beschikking over 4 grote zalen op de eerste verdieping van het gebouw. Na eens te meer massa's werk verzet te hebben werd deze 6de uitgave op 15 juli 1970 ingehuldigd.

Totdaar dan de museumstory en terug naar "De Plate" geschiedenis. In 1959 gingen ertoe over de kring om te vormen tot een V.Z.W., waarvan de statuten verschenen in het Staatsblad van 1 mei.

Als leden van de beheerraad werden aangesteld Voorzitter (hoofdman) : M. Ernest DE TAEYE, ondervoorzitter (onderhoofdman) M. Marcellus COLOMBIE, schatbewaarder : Mej. G. VAN DE KERCKHOVE, commissarissen M. Frank EDEBAU, M. John HERMANS en M. Marcel MESSIAEN.

Het hoofddoel van de kring was nog steeds de lokale en algemene folklore. Men moest minimum 18 jaar zijn om lid te worden. Werkende leden betaalden minstens 30 fr. lidgeld terwijl men een minimum van 100 fr. moest neertellen om erelid te worden.

Het omvormen tot V.Z.W. gaf de vereniging een wettelijke basis waarop verder kon gebouwd worden en had als eerste rechtstreeks gevolg dat kunstschilder Emiel BULCKE in zijn testament "DE PLATE" met een belangrijk legaat bedacht.

Elke winter werd een voordrachtreeks met betrekking tot de folklore ingericht, die meestal doorging, eerst in de PICADILLY (aan het "Peird") en daarna in "HET PRINSENHOF" of in "OUD OOSTENDE" in de Ieperstraat. Deze voordrachten kregen de nodige belangstelling van de Oostendse bevolking. Vanaf 1970 gingen de voordrachten door in de Conferentiezaal van het Stadhuis en in 1974 kwam de Kring tot een akkoord met de V.V.F.-Oostende, waarbij ze gebruik mochten maken van de lokalen van deze vereniging.

Nadat in 1970 het museum zijn, hopelijk definitieve, situering had gekregen kwam er tijd vrij om een leemte op te vullen, namelijk die van een regelmatig verschijpend informatieblad. De start hiervoor werd in oktober 1971 gegeven door de heer J. KLAUSING, die als hoofdredacteur de eerste jaargang verzorgde. Weggeroepen naar vreemde contreien, in het teken van de ontwikkelingshulp, werd zijn functie overgenomen door de Heer O. VILAIN, Stadsbibliothecaris. Het tijdschrift is sedertdien blijven groeien in kwaliteit en kwantiteit.

Zoals elke vereniging die zich respecteert waren er ook regelmatig bestuursvergaderingen die in de loop van de jaren op de meest diverse plaatsen doorgingen. Waar oorspronkelijk het bestuur bijeenkwam in het stichtingslokaal "DE BIERKELDER" in de Christinastraat ging men alras naar de PICADILLY vergaderen waar ook de voordrachten plaatsvonden. Vandaar verhuisde men achtereenvolgens naar het CHATELETJE (welke Oostendse vereniging heeft daar nog niet vergaderd ?), CAFE DE LA POSTE, de lokalen van het Stadhuis, de NORMANDIE en uiteindelijk na een overeenkomst met de V.V.F.-Oostende vanaf 1974 in de lokalen van deze kring.

In 1974 ontviel ons de Voorzitter-medestichter E. DE TAEYE, die de vereniging met vaardige hand door de moeilijke beginjaren had geleid. Hij werd gevolgd door de Heer A. VAN ISEGHEM, telg uit een oud Oostends geslacht.

De jaren 1975-76 zagen de kring in een vernieuwde beweging naar buiten treden. De kring bleef zich niet langer beperken tot de zuivere folklore maar betrok hierbij de volkskunde, de heemkunde en de lokale geschiedenis en ging ijveren voor milieubehoud en monumentenzorg. Door de actie van de kring werden verschillende merkwaardige monumenten in het Oostendse voorlopig voor afbraak behoed.

Meer dan ooit heeft de Oostendse Heemkundige kring "De Plate" wind in de zeilen. Door een eigentijdse actie is hij de bewaker geworden van het mooie dat ons geliefde Oostende nog aan monumenten, Merkwaardige gebouwen en sites bezit. Het museum herbergt al het mooie en interessante dat het Oostends verleden te bieden had. Met een nooit aflatende ijver worden de meest diverse dingen verzameld, gecatalogeerd en voor het Oostends publiek ter bezichtiging gesteld. Met voordrachten en studiereizen wordt bij een steeds groeiend aantal Oostendenaars de belangstelling voor het verleden van hun stad en streek levendig gemaakt en gehouden. Een up to date tijdschrift bevordert de uitstraling van de door de kring gestelde doelstelling, het brengt in woord en beeld den massale reeks nooit gepubliceerde artikelen over Oostende, en bevordert het contact tussen de leden.

Voor dit alles zorgen meer dan 400 leden die de 25 jaar jonge Oostendse Heemkundige Kring "DE PLATE" op dit ogenblik telt, alsook het bestuur dat als volgt is samengesteld :

Voorzitter : A. VAN ISEGHEM ; ondervoorzitter : O. VILAIN ; secretaris : J.B. DREESEN ; penningmeester : G. VERMEERSCH ; beheerders : Nellie de TAEYE-SNIJKERS ; Jeanne VALKENBORG ; F. BOEHME ; F. EDEBAU ; L. HOLLEVOET ; N. HOSTYN ; J. KLAUSING ; W. MAJOR ; E. SMISSAERT.

Hebt u belangstelling voor het Oostende van nu, voor het Oostendse verleden, dan komt u het beste bij ons terecht.

J.B. DREESEN

-----
25 JAAR "DE PLATE"

Eén van de meest karakteristieke verschijnselen van onze tijd is dat wij in de eeuw van de "grote versnelling" leven. Deze versnelling gaat crescendo, zoals een meetkundige reeks, en god weet waarheen zij ons zal leiden. Indien niet kategoriek halt geroepen wordt, indien wij passief blijven genoeg nemen met deze duizelingwekkende stroomversnelling van de techniek, gepaard gaande met een daaruitvloeiende ziekte-verwekkende biologische omgeving - lucht - en waterverpesting, systematische uitroeiing van de bebossingen, opoffering van groene zones en natuur-reservaten - ten voordele van de inplanting van de zogezegd noodzakelijke industrie, dan zullen wij daar misschien niet direct aan ten ondergaan. Doch wij bereiden een wereld voor die voor onze nakomelingen volstrekt onleefbaar zal zijn.

In dit verband zei de heer Gerits, verbondsvoorzitter van de Heemkundige Kringen, het volgende :

"Er zijn in de tijd na de Tweede Wereldoorlog wel eens ogenblikken geweest, waarop men de indruk kon hebben dat het met de heemkundige kringen stilte naar het einde liep en dat voor hen in een wereld van techniek, materiële welvaart en tragisch geweld geen plaats meer was. De belangstelling voor traditie en verleden van eigen volk en land scheen achterhaald door een tijd waarin televisie, atoomsplitsing en ruimtevaart nieuwe, nooit gedroomde horizonten openden. Vooral in de gouden "jaren zestig", toen het heden en de toekomst op de aandacht van de hele mens beslag legden, leek voor heemkundige belangstelling geen plaats meer te bestaan. De energiekrisis en de betrekkelijke waarde van onze technische beschaving hebben ons weer nuchter gemaakt. Er ontstond een nostalgie naar verloren waarden uit het verleden. Het heemkundig werk kwam volop in de belangstelling hetgeen in de jaren zeventig aanleiding gaf tot het stichten van talrijke heemkundige kringen.

Doorheen die jaren heeft de Oostendse Heemkundige Kring "De Plate", samen met vele andere kringen in Vlaanderen, stand gehouden en onverpoost voort gewerkt. Hun voorbeeld was het zaak voor nieuwe heemkringen.

Het omgekeerde van hetgeen verwacht werd, is immers gebeurd. Het ontstaan van vele nieuwe heemkringen kan gelden als het overtuigend bewijs dat een louter stoffelijke welvaart en steeds verder doorgedreven mechanisatie en verzakelijking het menselijk hart niet kan bevredigen en dat een gemeenschap altijd weer nood heeft aan een bewuste verbondenheid met haar verleden en aan een vernieuwde bezinning op haar diepste eigenheid".

Heemkunde is een van de hulpwetenschappen die praktisch alles omvat, waarover wij ons vandaag de dag en, in groeiende mate, bezorgd dienen te maken : Heemkunde kan een passieve rol spelen, waar bvb. alleen documenten en voorwerpen uit het verleden bewaard worden voor de nageslachten, al dan niet tentoongesteld. Alleen bewaard is het archief, tentoongesteld wordt het een museum. Ik zei dat Heemkunde alles omvat, van de prehistorie tot vandaag. De huidige stroomversnelling van de techniek is de grote verantwoordelijke voor de aftakeling, soms volledige uitroeiing van onze levenskwaliteit, in andere woorden van ons welzijn. Heemkunde is